

СПРАВА «ОРЛОВ ПРОТИ УКРАЇНИ (№ 2)»

(CASE OF ORLOV v. UKRAINE)

(Заява № 54015/17)

Стислий виклад рішення від 04 липня 2024 року

У вересні 2011 року заявника затримали за підозрою в причетності до організації вбивства злочинним угрупованням. У травні 2016 року його звільнили, а у невстановлену дату після цього його процесуальний статус був змінений на статус свідка. Заявник стверджував, що він тричі зазнав жорстоко поводження з боку інших ув'язнених під час тримання його під вартою під час досудового розслідування, а також, що постійні приниження та несправедливе ставлення до нього з боку начальника слідчого ізолятора доводили його до самогубства та, в подальшому, за вказаними фактами не було проведено ефективного розслідування. До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявник скаржився за статтею 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на три випадки жорстокого поводження із ним з боку інших ув'язнених, доведення його до самогубства під час тримання під вартою та не проведення відповідних ефективних розслідувань на національному рівні. Заявник також висунув інші скарги за статтею 3 Конвенції, зокрема щодо нападу на нього працівників Служби безпеки України, внаслідок чого його збив автомобіль, та не проведення ефективного розслідування на національному рівні у зв'язку з цією подією. Розглянувши скаргу заявника на жорстоке поводження із ним з боку інших ув'язнених, Європейський суд зазначив, що ця скарга не підтверджена доказами і ніколи не висувалася заявником на національному рівні, що заявник послідовно стверджував, що він не мав скарг на конвоїрів, також він не скаржився, що органи державної влади знали або повинні були знати, що йому загрожував реальний ризик нападу з боку інших ув'язнених. Європейський суд зауважив, що всі три відповідні випадки були короткими за тривалістю та не були проявом систематичних зловживань, та відхилив цю частину заяви як явно необґрунтовану відповідно до підпункту «а» пункту 3 і пункту 4 статті 35 Конвенції. Розглянувши скаргу заявника на доведення його до самогубства, Європейський суд вказав, що заявник не стверджував, що органи державної влади не змогли належним чином захистити його від заповідання собі шкоди. Європейський суд зазначив, що вказаному випадку передувало вилучення мобільного телефону заявника, що, хоча й могло викликати у нього серйозне розчарування, не може тлумачитися як порушення будь-якого питання за статтею 3 Конвенції та визнав цю скаргу неприйнятною як явно необґрунтовану. Щодо скарги заявника на не проведення ефективного розслідування на національному рівні будь-якого з відповідних чотирьох випадків Європейський суд звернув увагу на значні затримки у проведенні низки важливих слідчих дій (висновок судово-медичної експертизи був складений майже через три роки після першого випадку; спробу допитати свідків було зроблено через чотири роки після першого випадку; для надання заявнику статусу потерпілого, щоб він міг ефективно брати участь у розслідуванні, знадобилося чотири з половиною роки у зв'язку з першим випадком і півтора року у зв'язку з другим і четвертим випадками), а також на те, що розслідування неодноразово закривалися та відновлювалися (одинадцять разів щодо першого випадку, п'ять разів щодо другого випадку і чотири рази щодо третього та четвертого випадків), а попередні постанови про закриття провадження визнавалися передчасними і необґрунтованими. У контексті всіх цих обставин Європейський суд не переконаний, що національні органи влади діяли оперативної та сумлінно, або що вони доклали всіх розумних зусиль для встановлення, що саме сталося із заявником та чому, або для притягнення винних осіб до відповідальності. Європейський суд дійшов висновку, що органами державної влади не було проведено належного розслідування випадків, що трапилися із заявником упродовж тримання його під вартою під час досудового розслідування, та констатував порушення процесуального аспекту статті 3 Конвенції. Щодо інших скарг

заявника Європейський суд зазначив, що жодне з тверджень заявника не підтримано доказами, а в наявних у нього матеріалах Європейський суд не вбачає жодних вказівок, що підходу національних органів влади у цій справі бракувало оперативності, швидкості чи ретельності та відхилив цю частину заяви як явно необґрунтовану у розумінні підпункту «а» пункту 3 і пункту 4 статті 35 Конвенції. ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО 1. Оголошує прийнятною скаргу на стверджувану неефективність розслідувань на національному рівні випадків, які відбулися упродовж тримання заявника під вартою під час досудового розслідування, а решту скарг у заяві – неприйнятними; 2. Постановляє, що було порушено процесуальний аспект статті 3 Конвенції у зв'язку з чотирма випадками, які відбулися упродовж тримання заявника під вартою під час досудового розслідування; 3. Постановляє, що: (а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявнику 2 500 (дві тисячі п'ятсот) євро в якості відшкодування моральної шкоди та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися; (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти; 3. Відхиляє решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції.